

หลวงสำเร็จวรรณกิจ

หลวงสำเร็จวรรณกิจ เป็นครูที่ศิษย์เคารพ นับถือมากคนหนึ่ง ท่านได้ชื่อว่าเป็นครูที่มีความเป็นครูอย่างแท้จริง เป็นครูตัวอย่าง มีความซื่อตรงต่อราชการ บางท่านกล่าวว่า “หลวงสำเร็จวรรณกิจเกิดมาเป็นครู” ท่านเริ่มรับราชการเป็นครูเมื่อ พ.ศ.2454 และท่านทำหน้าที่ครูสอนนักเรียนเป็นเวลาถึง 60 ปี สอนนักเรียนจนกระทั่งปีสุดท้ายที่ถึงแก่อนิจกรรม คือ พ.ศ. 2514 ศิษย์คนหนึ่งซึ่งได้เรียนวิชาเรียงความกับท่านเมื่อ พ.ศ.2494 ได้เขียนกลอนเชิดชูเกียรติของท่านไว้ดังนี้

ท่านอาจารย์หลวงสำเร็จวรรณกิจ

सानุศิษย์เคารพระลึกถึง

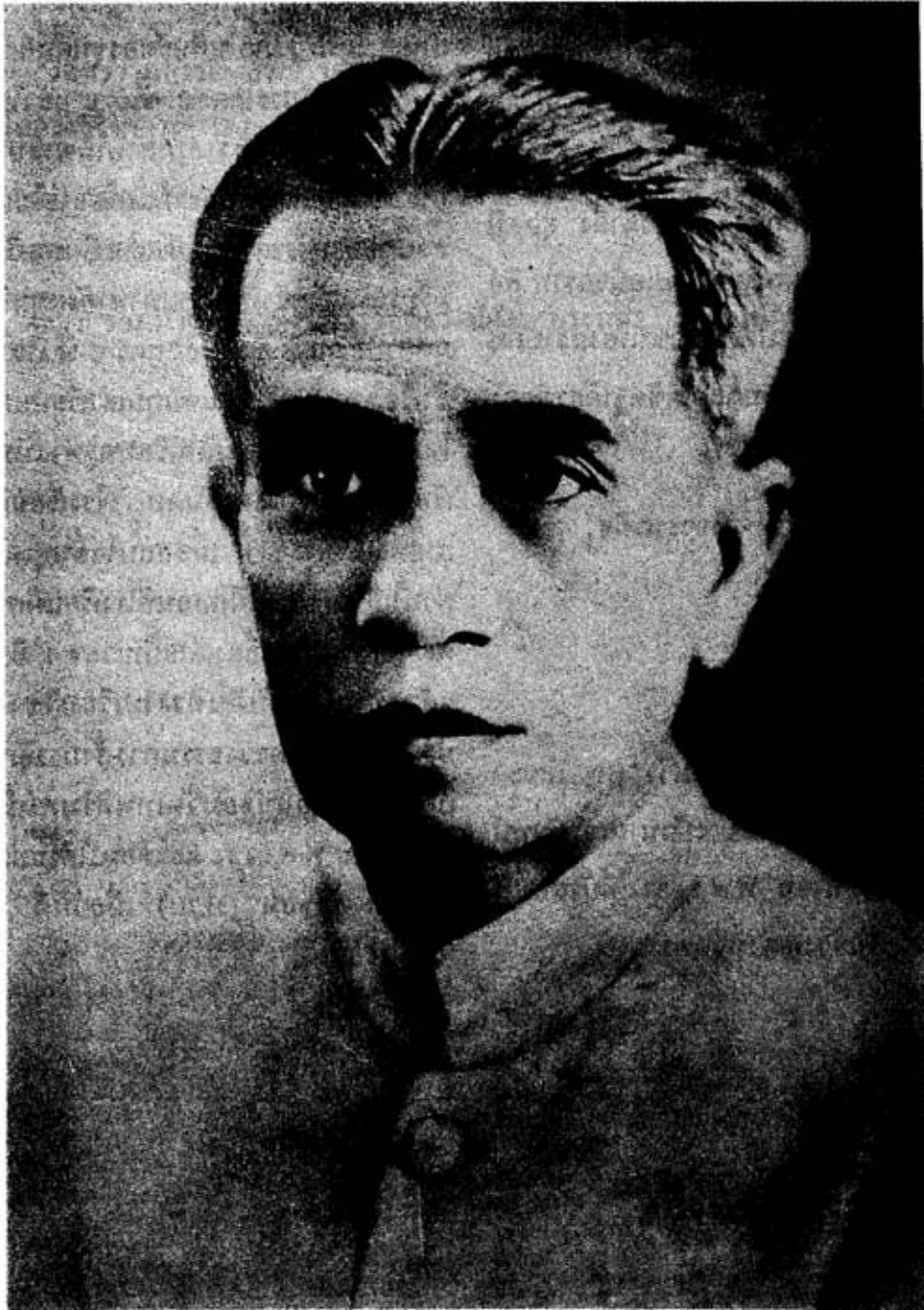
ท่วงทีลีลาสอนอันดูดี

ศิษย์สุดซึ่งอยู่ในดวงกลม

หลวงสำเร็จวรรณกิจ มีชื่อเดิมว่า บุญ เสาะ-
นันท์ เป็นบุตรของนายขำและนางบัวน เสาะนันท์
เกิดเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2434 ที่บ้านถนน
ราชวงศ์ อำเภอสามพันธง จังหวัดพระนคร

การศึกษา

ในวัยเยาว์เข้าเรียนที่โรงเรียนจักรวรรดิราชาวาส เป็นแห่งแรก โดยเป็นศิษย์ของขุนอนุกิจวิฑูรย์เรียนอยู่ 3 ปี สอบไล่ได้ประโยค 2 ชั้น 1 แล้วไปเรียนต่อที่โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบในพระบรมมหาราชวัง ประมาณ 1 ปีเศษ ต่อจากนั้นได้ย้ายไปเรียนที่โรงเรียนสวนกุหลาบวังหน้าประมาณ 2 ปี สอบไล่ได้ประโยค 2 บริบูรณ์ แล้วเข้าเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่โรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ ซึ่งมีหลักสูตร 6 ปี เรียนเพียง 4 ปี ก็สำเร็จ จากนั้นเข้าเรียนชั้นทุนเล่าเรียนหลวงต่ออีก 1 ปี โดยขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนครูต่างประเทศไว้ที่โรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก (โรงเรียนฝึกหัดครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา) เมื่อสอบไล่ชั้นทุนเล่าเรียนหลวงผ่านไปแล้ว ได้ไปฝึกสอนที่โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลโรงเรียนเด็กเป็นเวลา 1 ปี ฝึกสอนเสร็จแล้วแทนที่จะได้เดินทางไปเรียนวิชาครูต่อในต่างประเทศ กระทรวงธรรมการสั่งบรรจุเข้ารับราชการเป็นครูโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2454 และต่อมาได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูมัธยม (ป.ม.) เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2455

หลวงสำเร็จวรรณกิจ
(พ.ศ. 2434 - 2514)

ประวัติการรับราชการ

หลวงสำเร็จวรรณกิจเข้ารับราชการเป็นครู อยู่ในราชการ 36 ปี จนเกษียณอายุราชการตามราชการต่อไปนี้

16 พฤษภาคม 2454 ครูโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์

18 มิถุนายน 2471 ครูประจำกรมวิสามัญศึกษา

8 พฤศจิกายน 2472 ปลัดกรมวิสามัญศึกษา

1 ธันวาคม 2476 ลาออกจากราชการ

21 มีนาคม 2476 กลับเข้ารับราชการตำแหน่งอาจารย์ผู้ปกครองโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์

31 พฤษภาคม 2477 รักษาการตำแหน่งหัวหน้ากองสามัญศึกษาอีกตำแหน่งหนึ่ง

28 มิถุนายน 2477 ทำหน้าที่อาจารย์ผู้ปกครองโรงเรียนฝึกหัดครูประถมอีกตำแหน่งหนึ่ง

1 เมษายน 2480 หัวหน้ากองสามัญศึกษากรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ

1 เมษายน 2482 หัวหน้ากองโรงเรียนราษฎร์และประชาบาล

11 มิถุนายน 2485 หัวหน้ากองวิชาการกรมวิสามัญศึกษา

17 เมษายน 2488 รักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมอาชีวศึกษา

8 พฤศจิกายน 2488 อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

10 กันยายน 2489 อธิบดีกรมวิสามัญศึกษา

14 มิถุนายน 2490 เกษียณอายุราชการ

ยศและบรรดาศักดิ์

หลวงสำเร็จวรรณกิจ ได้รับพระราชทานยศและบรรดาศักดิ์ ดังนี้

7 สิงหาคม 2454 ราชนุรักษ์

2 เมษายน 2457 รองอำมาตย์ตรี

6 มีนาคม 2458 ขุนสำเร็จวรรณกิจถือศักดินา 500 ไร่

20 ธันวาคม 2460 รองอำมาตย์โท

22 ธันวาคม 2461 รองอำมาตย์เอก หลวงสำเร็จวรรณกิจ ถือศักดินา 800 ไร่

8 พฤศจิกายน 2470 อำมาตย์ตรี

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

หลวงสำเร็จวรรณกิจ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดังนี้

21 พฤศจิกายน 2466 เบญจมาภรณ์มงกุฎสยาม

20 กันยายน 2480 จตุรถาภรณ์ช้างเผือก

27 กันยายน 2483 ตริตาภรณ์มงกุฎไทย

19 กันยายน 2484 ตริตาภรณ์ช้างเผือก

ชีวิตการทำงาน

หลวงสำเร็จวรรณกิจเป็นครูอยู่ที่โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์เป็นเวลาเกือบ 20 ปี ได้ปฏิบัติตนเป็นครูอย่างแท้จริงพยายามอบรมบ่มนิสัยศิษย์ให้มีความประพฤติดีและสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ดี ครั้งหนึ่งกระทรวงศึกษาธิการต้องเลื่อนตำแหน่งให้ไปเป็นศึกษาธิการมณฑลภูเก็ต ท่านเห็นว่าต้องทิ้งหน้าที่ครูไปทำหน้าที่ธุรการ ไม่ได้สอนนักเรียนจึงไม่สมัครใจไป ต่อมาโรงเรียนนายร้อยขอตัวจากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ไปสอนนักเรียนนายร้อยโดยเจ้านายชั้นสูงเป็นผู้ขอมากระทรวงศึกษาธิการมีข้อแม้ว่าจะต้องบรรจุผู้ที่เรียนจบจากต่างประเทศที่มีความสามารถเทียบเท่ากันมาแทน แต่ทางราชการไม่สามารถหาใครมาแทนได้ จึงไม่ได้โอนไป แสดงให้เห็นว่าขณะนั้นหลวงสำเร็จวรรณกิจเป็นครูที่มีชื่อเสียงไม่น้อยทีเดียว

ในสมัยนั้นทางราชการกำหนดการเกษียณอายุของข้าราชการไว้เมื่ออายุ 55 ปี หลวงสำเร็จวรรณกิจมีอายุครบ 55 ปี ขณะที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมอาชีวศึกษา ทางราชการเห็นว่าท่านยังแข็งแรงและมีความสามารถในการปฏิบัติราชการได้ดี จึงต่ออายุราชการให้อีก 1 ปี ตอนสุดท้ายเหลืออายุราชการอีกประมาณ 3 เดือนได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมวิสามัญศึกษา จนเกษียณอายุราชการเมื่อ 14 มิถุนายน พ.ศ.2490

ตั้งแต่หลวงสำเร็จวรรณกิจสอนอยู่ที่โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์และต่อมาย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่นๆ นั้น ท่านได้ไปสอนหนังสือตามโรงเรียนต่างๆ ควบคู่กันไปด้วย หลังเกษียณอายุราชการแล้วท่านยังคงไปสอนตามโรงเรียนเหล่านั้นอยู่อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นยังตั้งโรงเรียนขึ้นภายในบ้าน ณ บ้านเลขที่ 31 ซอยสะพานคู่ ตำบลทุ่งมหาเมฆ อำเภอยานนาวา โดยขออนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการตั้งเป็นโรงเรียนราษฎร์ (ปัจจุบันเรียกโรงเรียนเอกชน) สอนนักเรียนตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชื่อโรงเรียนสำเร็จอนุสรณ์

โรงเรียนที่หลวงสำเร็จวรรณกิจไปสอนมีทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ วิชาที่สอนมีทั้งวิชาภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนเหล่านั้นได้แก่

1. โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย
2. โรงเรียนช่างกลปทุมวัน
3. โรงเรียนพาณิชย์การพระนคร (ขณะที่ตั้งชั่วคราวที่วังบูรพาภิรมย์)
4. โรงเรียนนันทศึกษา
5. โรงเรียนอำนวยการศิลป์
6. โรงเรียนศิริศาสตร์
7. โรงเรียนสีตะบุตรบำรุง
8. โรงเรียนกรุงเทพฯ คริสเตียนวิทยาลัย
9. โรงเรียนสตรีวรนาถ
10. โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม และ
11. โรงเรียนสำเร็จอนุสรณ์

เมื่อท่านอายุมากขึ้น ท่านได้พยายามลดภาระการสอนให้น้อยลง บางโรงเรียนท่านสอนอยู่จนถึงช่วงสุดท้ายของชีวิต อย่างไรก็ตามงานสอนของท่านได้ยุติลงโดยสิ้นเชิงเมื่อปลายภาคต้นปีการศึกษา 2514 เพราะท่านเริ่มมีอาการเจ็บป่วย

งานพิเศษนอกเหนือจากงานราชการ

หลวงสำเร็จวรรณกิจได้ปฏิบัติงานพิเศษนอกจากงานราชการ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

1. เป็นกรรมการสอบไล่วิชาชุดครูมัธยมของกระทรวงศึกษาธิการเป็นเวลาหลายปี
2. เป็นกรรมการสอบสวนและปรับปรุงร้านศึกษภัณฑ์พาณิชย์ในระยะเริ่มก่อตั้ง และได้เข้าบริหารงานชั่วคราวจนกระทั่งร้านศึกษภัณฑ์พาณิชย์เป็นปีกแผ่นต่อมา
3. เป็นกรรมการอำนวยการคุรุสภาชุดแรก (พ.ศ.2485-2492)
4. ทำหน้าที่ครูอาวุโสกล่าวคำปฏิญาณในงานวันครู (16 มกราคม) ตั้งแต่ พ.ศ.2503-2510
5. แต่งแบบเรียนให้แก่กระทรวงศึกษาธิการ 2 เรื่อง คือ นิทานร้อยบรรทัด (6 เล่ม) และนิทานร้อยรส (3 เล่ม)

ช่วงสุดท้ายของชีวิต หลวงสำเร็จวรรณกิจได้เขียน เรื่องของข้าพเจ้า ตั้งใจจะเล่าเรื่องชีวิตและการปฏิบัติงานของท่านพร้อมกับแพทย์วิชาชีพ และเรื่องของคุณเป็นครูเอาไว้ด้วย นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจยิ่งแต่เป็นที่น่าเสียดายที่ท่านเขียนเรื่องนี้ไม่จบ เขียนได้เพียง 9 ตอน ตอนที่ 10 เขียนค้างไว้ว่า “การเป็นครูจะสำเร็จเรียบร้อยสมหน้าที่หรือไม่ขึ้นอยู่กับ.....” ซึ่งทำให้เข้าใจกันว่าหลังจากวันนั้นท่านคงเริ่มป่วยและป่วยหนักมากด้วยโรคปอดบวม ต้องเข้าโรงพยาบาลเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม และถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2514 เมื่ออายุได้ 80 ปี กับ 6 เดือน 17 วัน นับเป็นการสูญเสียบุคลากรผู้อุทิศตนเพื่อคุณเป็นครูอย่างแท้จริง ในวงการศึกษาไทยอีกท่านหนึ่ง

วรวิทย์ วตินสรากร

บรรณานุกรม

ประยูร สิทธิพันธ์. หลวงสำเร็จวรรณกิจ : ครูผู้อุทิศตนเพื่อความเป็นครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2520.

ฟุ้ง ศรีวิจารณ์. ประวัติครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515.

สำเร็จอนุสรณ์. อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงสำเร็จวรรณกิจ ณ เมรุวัดธาตุทอง วันที่ 23 เมษายน 2515.